

Drs. W. Smit

No. 5.46

VISSERIJ IN CIJFERS - 1976

Voorlopig berekende bedrijfsresultaten
van de zeevisserij

September 1977

L 26
5.46 B

Landbouw-Economisch Instituut

Afdeling Visserij en Bosbouw

75641JR 1976

Inhoud

	Blz.
WOORD VOORAF	5
1. ALGEMEEN OVERZICHT	7
2. KLEINE ZEEVISSERIJ	13
3. GROTE ZEEVISSERIJ	18
4. GARNALENVISSERIJ	22
5. TOTAALRESULTAAT PER TAK VAN VISSERIJ	26
SUMMARY	31
BIJLAGE	32

Lijst van tabellen

1.1 Totaaloverzicht van de vloot van de zeevisserij	8
1.2 Overzicht van de investeringen in de visserij	9
1.3 Aanvoer en opbrengst per tak van visserij	10
1.4 Prijsindexcijfers van in Nederlandse havens aangevoerde visprodukten	11
1.5 Prijsindexcijfers van kostenfactoren in de visserij	12
2.1 Overzicht van de vloot van de kleine zeevisserij	15
2.2 Aanvoer en besomming van de kleine zeevisserij	16
2.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de kleine zeevisserij	17
3.1 Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij	19
3.2 Aanvoer en opbrengst van de grote zeevisserij	20
3.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de grote zeevisserij	21
4.1 Overzicht van de vloot van de garnalenvisserij	23
4.2 Aanvoer en opbrengst van consumptiegarnalen	24
4.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de garnalenvisserij	25
5.1 Totaalresultaat Nederlandse zeevisserij	29
5.2 Bedrijfsresultaten van de kleine zeevisserij, bedrijfseconomische en op kasbasis	30

Woord vooraf

Met de publikatie van "Visserij in cijfers" wordt beoogd zo snel mogelijk na afloop van het kalenderjaar, een overzicht te geven van de bedrijfsresultaten van de verschillende takken van zeevisserij in Nederland, namelijk van de:

- a. Grote zeevisserij - de visserij met hektrawlers (en nog enkele zijtrawlers) in rederijverband op voornamelijk haring op verder afgelegen visgronden;
- b. Kleine zeevisserij - de visserij met kotters door schippers-eigenaren of (kleine) kotterrederijen op plat- en rondvis en ook haring op nabijgelegen visgronden;
- c. Garnalenvisserij - de visserij met kotters en andere vaartuigtypen door schippers-eigenaren; waarbij de visserij op garnalen hoofdbedrijf is.

Nu de genoemde bedrijfstakken door in- en externe oorzaken sinds enkele jaren aan ingrijpende veranderingen onderhevig zijn, is een inzicht in zo recent mogelijke cijfers over de rentabiliteitsituatie van groot belang.

Naast de gegevens betreffende opbrengsten/kosten-verhoudingen en inkomenskengetallen van een aantal groepen veel voorkomende trawlers en kotters, is wederom een beeld gegeven van de bedrijfstak als geheel.

Wat 1975 betreft werden reeds in "Visserij in cijfers 1975" (LEI-publikatie no. 5.40) voorlopige cijfers opgenomen van de bedrijfsresultaten. In dit rapport worden naast voorlopige cijfers over 1976 tevens de definitieve cijfers over 1975 en een aantal voorgaande jaren vermeld. Vermeldenswaard is dat voor de kleine zeevisserij de definitieve cijfers over 1975 vrij aanzienlijk afwijken van de voorlopige. De oorzaak hiervan ligt in een gewijzigde berekening van afschrijving en rente die moest leiden tot een juistere kostenbepaling.

Aan de totstandkoming van het rapport hebben, onder leiding van Drs. W. Smit, verschillende medewerkers van de afdeling Visserij en Bosbouw een bijdrage geleverd. Daarvan moeten afzonderlijk worden vermeld J. de Jager voor wat betreft het cijfermateriaal van de grote zeevisserij en A. den Dulk met betrekking tot de cijfers van de kleine zeevisserij.

De Directeur,

(A. Marie)

Den Haag, september 1977

1. Algemeen overzicht

De actieve Nederlandse zeevissersvloot - van grote zeevisserij, kleine zeevisserij en garnalenvisserij, de laatste inclusief een gering aantal eigenlijke kustvissersschepen - is in de loop van 1976 met 60 schepen, ofwel rond 10%, teruggelopen. De vermindering betrof voornamelijk kotters van de kleine zeevisserij, niet in het minst als gevolg van de saneringsregelingen, en in mindere mate de garnalenvisserij, waarbij tevens een aantal garnalenvissersschepen in 1976 op grond van de uitgeoefende visserijen als kleine zeevaartuig moest worden beschouwd. Het totale motorvermogen van de zeevissersvloot verminderde met 8% tot ruim 390 000 pk. De samenstelling van de vloot naar leeftijd veranderde niet: 50% van 1-10 jaar oud, 30% van 11-20 jaar oud en 20% ouder dan 20 jaar. De investeringen vertoonden een in jaren niet bereikt dieptepunt.

Het aantal opvarenden van de zeevissersvloot verminderde evenals het aantal schepen met rond 10%.

De totale aanvoer van de Nederlandse visserij liep 18% terug, vooral door een kleinere aanvoer van mosselen voor consumptie - in de cijfers zijn de door het Mosselfonds ingenomen hoeveelheden niet begrepen. Bovendien waren de aanvoeren van zowel grote als kleine zeevisserij geringer. De totale aanvoerwaarde echter nam toe. Tot deze toeneming hebben verschillende takken van visserij bijgedragen, maar de grote zeevisserij en de garnalenvisserij besomden daarentegen minder. De toegenomen besomming werd wederom veroorzaakt door een niet ongunstig prijsverloop; alleen de prijzen van schol, makreel, verse haring en consumptiegarnalen verliepen teleurstellend.

Hoewel in totaal nog wel sprake was van een stijging van het prijsniveau van de kostenfactoren - hierbij speelt de inflatie uiteraard een grote rol - bleek deze stijging voor een aantal kostenfactoren relatief gering terwijl in enkele gevallen een prijsdaling optrad. Een belangrijke uitzondering was het prijsverloop van gasolie; voor de zeevisserij werd de gasolie in 1976 driemaal zo duur als vóór de zgn. oliecrisis. Deze prijsstijging heeft, tezamen met de beëindiging van het subsidiebeleid, zoals verder zal blijken, de bedrijfsresultaten in sterke mate ongunstig beïnvloed.

Tabel 1.1 Totaal overzicht van de vloot van de zeevisserij
(per 31 december)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Aantal vaartuigen met als hoofdbedrijf:							
kleine zeevisserij 2)	456	456	469	472	458	387	344
grote zeevisserij 3)	80	74	72	68	68	44	43
garnalenvisserij	164	145	131	143	156	173	156
Totaal	700	675	672	683	682	604	543
Totaal motorvermogen (in 1000 pk)							
kleine zeevisserij 2)	206	215	239	293	342	327	298
grote zeevisserij 3)	75	75	76	80	87	68	67
garnalenvisserij	26	23	20	23	26	32	27
Totaal	307	313	335	396	455	427	392
Aantal vaartuigen met een casco van:							
0 - 10 jaar oud	431	393	346	347	337	302	279
11 - 20 jaar oud	139	166	203	213	227	190	155
meer dan 20 jaar oud	130	116	123	123	118	112	109
Totaal aantal opvarenden:							
kleine zeevisserij	2226	2200	2253	2360	2358	1982	1725
grote zeevisserij	826	870	860	840	812	593	595
garnalenvisserij	499	398	372	346	389	439	380
Totaal	3551	3468	3485	3546	3559	3014	2700

1) Voorlopige cijfers

2) Inclusief kotters langer dan 27 m en loggers en trawlers van schippers-eigenaren

3) Zonder kotters langer dan 27 m en loggers en trawlers van schippers-eigenaren

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI

Tabel 1.2 Overzicht van de investeringen in de visserij 1)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Totaal:							
Aantal nieuwe schepen	25	21	20	51	60	27	10
Aantal vervangen motoren	12	16	32	36	24	17	40
Investering in mln.gld.	24,2	40,3	48,4	135,1	175,0	73,0	18,1
Waarvan:							
Kleine zeevisserij							
Aantal nieuwe schepen	19	16	16	43	51	19	1
Aantal vervangen motoren	10	12	22	20	19	5	9
Investering in mln.gld.	22,8	26,6	39,0	106,5	149,6	46,4	6,7
Grote zeevisserij							
Aantal nieuwe schepen	-	4	3	6	5	4	-
Aantal vervangen motoren	-	-	-	3	1	-	-
Investering in mln.gld.	-	12,7	8,4	26,1	24,1	21,9	-

1) Inclusief verlengingen en tweedehands van buiten de visserij gekochte schepen; exclusief elektronische apparatuur.
Peildatum: tijdstip van in de vaart brengen.

N.B. De nieuwbouw in 1976 betroffen behalve de kleine zeevisserij: de garnalenvisserij (2 schepen), de Ysselmeervisserij (4 schepen) en de schelpdierenvisserij (3 schepen).

Bron: LEI

Tabel 1.3 Aanvoer en opbrengst per tak van visserij 1)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 2)
Aanvoer (mln.kg):							
Grote zeevisserij 3)	70,3	68,5	79,9	83,6	72,8	83,7	71,1
Kleine zeevisserij 4)	100,4	116,2	111,8	107,7	113,4	112,5	106,1
Garnalenvisserij 5)	9,2	5,1	4,2	5,6	6,9	7,0	6,7
Mosselcultuur	74,8	83,2	101,1	98,3	85,8	97,5	63,7
Oestercultuur	0,8	0,9	1,0	1,0	1,2	1,4	1,3
IJsselmeervisserij	2,0	2,9	2,5	2,9	3,3	4,3	3,1
Diversen	1,9	1,3	1,0	1,0	1,9	0,8	0,4
Totaal	259,4	278,1	301,5	300,1	285,3	307,2	252,4
Opbrengst (mnl.gld):							
Grote zeevisserij 3)	67,2	70,0	82,7	95,6	93,9	98,9	94,7
Kleine zeevisserij 4)	161,1	190,2	217,0	268,0	267,6	281,6	304,0
Garnalenvisserij 5)	17,2	14,1	16,1	17,8	20,1	25,5	16,2
Mosselcultuur	20,2	12,7	15,1	17,7	20,0	28,5	29,2
Oestercultuur	6,3	7,2	7,7	8,5	10,3	13,0	15,5
IJsselmeervisserij	7,0	8,9	8,3	8,4	8,5	13,8	14,3
Diversen	2,4	1,4	0,4	1,4	1,2	1,2	1,0
Totaal	281,4	304,5	347,3	417,4	421,6	462,5	474,9

- 1) Inclusief aanvoer in België, Groot-Brittannië, West-Duitsland en Denemarken
- 2) Voorlopige cijfers
- 3) Zonder kotters meer dan 27 m. en loggers en trawlers van schippers-eigenaren
- 4) Inclusief kotters meer dan 27 m. en loggers en trawlers van schippers-eigenaren
- 5) Inclusief drogerijgarnalen en bijvis.

Bron: CBS; LEI

Tabel 1.4 Prijsindexcijfers van visserijprodukten (aanvoerprijzen, 1970=100, gewogen)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976
RONDVIS	95	117	173	198	171	202
wv. Kabeljauw	91	113	177	214	179	207
Schelvis	111	138	183	201	179	227
Koolvis	120	131	202	240	211	251
Wijting	111	123	153	152	148	185
PLATVIS	98	118	152	146	157	185
wv. Tong	93	110	138	124	138	179
Schol	113	137	191	201	208	206
Tarbot	102	130	136	142	156	167
Schar	91	116	140	148	136	179
Makreel	90	109	111	116	160	109
Verse haring	97	96	117	121	153	134
Gezouten haring	118	105	113	143	129	155
ZEEVIS EN HARING	97	114	145	150	153	183
SCHAAL/SHELDPDIEREN	83	89	94	105	128	156
wv. Garnalen (voor cons.)	133	173	143	135	173	135
Mosselen (voor cons.)	56	56	67	85	107	170
Oesters	101	105	108	111	122	155
TOTAAL ZEEVISSERIJ	95	111	137	143	149	179
IJSSELMEERVISSERIJ	96	103	104	134	126	157
wv. Aal en paling	103	116	123	143	152	168
Snoekbaars	86	83	72	86	96	116
TOTAAL VISSERIJ	95	110	136	143	148	178

Bron: CBS

Tabel 1.5 Prijsindexcijfers van kostenfactoren in de visserij 1)
(1970=100; jaargemiddelde; bron: LEI)

	1971	1972	1973	1974	1975	1976 2)
Gasolie (zeevisserij) 3)	115	108	186	297	292	320
Gasolie (kustvisserij) 4)	109	105	155	226	223	241
Smeerolie	102	111	112	131	142	145
IJs	115	137	167	176	179	194
Zout	105	108	114	128	148	159
Nylongaren	100	101	106	144	138	136
Nylonnetwerk	103	104	114	149	145	142
Complete netten (nylon):						
haringtrawl	104	105	109	129	127	133
boomkor	104	105	103	130	124	129
Nylon touwwerk	102	102	107	139	131	128
Staaldraad	114	122	142	203	232	221
Voeding 5)	105	111	120	129	139	153
Bouwkosten schepen 6)	114	122	141	165	183	196

1) Na aftrek van BTW

2) Voorlopige cijfers

3) Exclusief bijzonder invoerrecht op minerale oliën

4) Inclusief bijzonder invoerrecht op minerale oliën

5) Bron: CBS

6) Bron: Ministerie van Verkeer en Waterstaat afd. Vaartuigen;
na 1973: LEI

2. Kleine zeevisserij

Het aantal vaartuigen van de kleine zeevisserij vertoonde in 1976 een voortgaande daling en wel met 43 schepen tot 344. Voor deze daling was in de eerste plaats het buiten dienst stellen van 55 schepen, voor het merendeel in het kader van de vigerende saneringsmaatregelen, verantwoordelijk. Bovendien zijn 3 kotters vergaan, één nieuw in de vaart gebracht en is de vloot per saldo met 14 eenheden toegenomen als gevolg van het feit dat meer schepen vanuit andere visserijen de kleine zeevisserij als hoofdbedrijf zijn gaan uitoefenen dan er vaartuigen de kleine zeevisserij vaarwel hebben gezegd (tijdelijk of definitief) ten gunste van een andere visserij. In deze gevallen was meestentijds de garnalenvisserij betrokken.

Het uit de vaart nemen betrof voornamelijk kleinere en middenslag kotters, de toeneming uit andere visserijen meestal kleinere kotters. Het gemiddelde motorvermogen van de vloot is door deze mutaties weinig gestegen. De voor een dergelijke bedrijfstak reeds jaren gunstige leeftijdsopbouw bleef praktisch onveranderd.

De aanvoer van de kleine zeevisserij liep in 1976 met ruim 6 miljoen kg terug tot 106 miljoen kg. De besomming van de kleine zeevisserij steeg echter nog met ruim 22 miljoen gulden, een en ander als gevolg van een gunstig prijsverloop.

Hoewel het uit de vaart nemen van een aanzienlijk deel van de afgevoerde vloot eerst aan het einde van het jaar plaats had, blijkt toch de totale inzet van de kleine zeevissersvloot in 1976 wat betreft het gemiddeld in de vaart zijnde motorvermogen, enigszins te zijn gedaald. Dit, gevoegd bij de hogere totale besomming, leidde tot in het algemeen hogere besommingen per schip. Hoewel door enkele oorzaken de kosten eveneens stegen - hoger deelloon als uitvloeisel van de hogere besommingen, belangrijk hogere gasoliekosten wegens het cumuleren van prijsstijgingen en beëindiging van de subsidieregeling van de overheid - waren de nettoresultaten in alle groepen minder ongunstig dan in 1975 en in enkele gevallen zelfs positief.

De inkomens van de opvarenden verbeterden eveneens in alle groepen, enerzijds door de hogere besommingen, anderzijds door een wederom langzaam verdergaande verlaging van de sterkte van de bemanningen gemiddeld per schip.

Bij een vergelijking van de bedrijfsresultaten per groep over de verschillende jaren moet rekening worden gehouden met een wijziging in het systeem van berekening van afschrijving en rente. Het voorheen gevolgde systeem leidde tot cijfers die in 1975 - men zie de voorlopige cijfers in de publikatie "Visserij in cijfers 1975" - niet acceptabel waren. Het nieuwe stelsel van berekening van afschrijving en rente, dat is toegepast op de in dit rapport

vermelde definitieve resultaten van 1975 en voorlopige resultaten van 1976, heeft nogal grote verschillen opgeleverd tussen de voorlopige en de definitieve cijfers over 1975. De definitieve cijfers over 1975 voor de kleine zeevisserij als geheel zijn hierdoor 19,5 miljoen minder ongunstig geworden dan met de oude berekeningswijze het geval zou zijn geweest. Men zie voor de consequenties daarvan bijlage I. De in tabel 2.3 gegeven reeksen kunnen worden geacht een verantwoord beeld in de ontwikkeling van de bedrijfsresultaten te geven, waarbij altijd zal blijven gelden dat de toerekening van afschrijvings- en rentekosten op arbitraire wijze moet geschieden.

Een andere wijziging in het cijfermateriaal betreft het in 1976 mederekenen van nevenopbrengsten in de totale bedrijfsopbrengsten. Deze nevenopbrengsten - vergoedingen voor sleepliep, voor het opvissen en aamelden van mijnen en ander oorlogstuig, enz. - waren echter voor het totale resultaat gemiddeld per groep van zeer geringe betekenis. Voor de gehele kleine zeevisserij met een besomming van meer dan 300 miljoen gulden, bedroegen deze nevenopbrengsten nog geen miljoen gulden.

Tabel 2.1 Overzicht van de vloot van de kleine zeevisserij

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Per 31 december:							
Aantal vaartuigen, waarvoor de kleine zeevisserij hoofdbedrijf was:							
Maatschap noord	272	284	295	302	299	253	223
Maatschap zuid	100	103	115	114	108	92	79
Arbeidsovereenkomst	84	69	59	56	51	42	42
Totaal	456	456	469	472	458	387	344
Gemiddeld motorvermogen							
	452pk	471pk	510pk	621pk	747pk	846pk	867pk
Aantal vaartuigen met een motor van:							
1 - 200 pk	26	24	22	12	6	3	8
201 - 300 pk	99	96	81	55	35	18	19
301 - 400 pk	83	74	74	63	40	17	12
401 - 600 pk	160	160	154	141	128	96	70
601 - 800 pk	78	80	94	98	92	84	71
801 - 1100 pk	10	22	40	61	67	66	64
1101 - 1500 pk	-	-	4	42	83	88	85
1501 - 2000 pk	-	-	-	-	7	15	15
Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	330	316	284	289	283	257	235
11 - 20 jaar	94	103	145	147	148	115	92
meer dan 20 jaar	32	37	40	36	27	15	17

1) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 2.2 Aanvoer en besomming van de kleine zeevisserij

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Aanvoer (mln.kg.):							
Tong	13,7	16,6	15,0	14,0	13,6	13,8	-
Overige platvis	41,7	42,6	49,1	57,3	56,2	54,9	-
Rondvis enz.	26,1	38,8	36,1	25,6	31,4	31,0	-
Verse haring	16,0	14,2	7,9	8,3	7,7	4,2	-
Gezouten haring	1,1	1,6	1,7	1,4	2,1	7,1	-
Makreel	1,8	2,4	2,0	1,1	2,4	1,5	-
Totaal	110,4	116,2	111,8	107,7	113,4	112,5	106,1
Besomming (mln.gld.):							
Tong	90,4	101,9	109,5	127,2	111,8	125,8	-
Overige platvis	38,2	45,0	62,0	93,6	96,8	99,4	-
Rondvis enz.	20,7	32,1	37,6	38,9	49,4	41,6	-
Verse haring	9,7	7,9	4,7	5,7	4,6	3,6	-
Gezouten haring	1,3	2,4	2,3	2,0	3,7	10,3	-
Makreel	0,8	0,9	0,9	0,6	1,3	0,9	-
Totaal	161,1	190,2	217,0	268,0	267,6	281,6	304,0

1) Voorlopige cijfers

Bron: CBS; Directie van de Visserijen; LEI.

Tabel 2.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de kleine zeevisserij (1000 gld.)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Maatschap Noord							
201 - Bruto-besomming	226,9	268,5	301,0	289,8	278,0	304,5	318,8
300 pk Netto-overschot	-4,4	15,1	30,3	14,7	-11,8	-15,0	-1,0
Deel volw.opv.	20,7	25,9	30,7	30,6	26,9	32,9	37,1
301 - Bruto-besomming	294,3	323,2	332,1	341,6	335,4	-	444,9
400 pk Netto-overschot	19,0	35,3	23,9	-1,9	-22,1	-	30,1
Deel volw.opv.	22,5	27,5	32,5	33,0	29,3	-	42,0
401 - Bruto-besomming	465,5	525,2	613,0	651,2	483,2	541,3	551,4
600 pk Netto-overschot	29,9	27,3	55,5	41,6	-71,5	-14,2	-13,0
Deel volw.opv.	32,1	37,6	48,4	50,3	33,5	40,7	43,8
601 - Bruto-besomming	617,2	680,5	827,7	767,6	596,8	588,7	644,5
800 pk Netto-overschot	56,0	60,1	107,4	16,4	-120,5	-76,5	-59,7
Deel volw.opv.	40,2	44,7	58,5	52,0	36,1	37,2	44,1
801 - Bruto-besomming	-	868,2	1083,6	1037,5	900,8	834,1	944,5
1100 pk Netto-overschot	-	122,2	188,4	61,5	-103,9	-75,7	-37,8
Deel volw.opv.	-	51,8	70,4	66,0	46,7	45,8	52,6
1101 - Bruto-besomming	-	-	-	1464,0	1230,5	1178,1	1252,6
1500 pk Netto-overschot	-	-	-	168,2	-74,7	-53,6	-42,8
Deel volw.opv.	-	-	-	79,8	60,9	60,6	66,7
1501 - Bruto-besomming	-	-	-	-	-	1238,0	1402,8
2000 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-134,1	-89,8
Deel volw.opv.	-	-	-	-	-	58,1	68,0
Maatschap Zuid							
401 - Bruto-besomming	473,1	481,0	458,1	573,4	468,9	460,0	508,0
600 pk Netto-overschot	57,8	50,6	42,7	60,5	-12,0	-13,5	-6,6
Deel volw.opv.	35,7	36,2	34,9	43,7	32,4	36,0	43,0
601 - Bruto-besomming	701,6	737,1	680,1	775,6	658,3	654,5	706,9
800 pk Netto-overschot	84,3	70,1	48,1	40,4	-51,6	-32,0	-4,1
Deel volw.opv.	45,0	46,8	47,7	53,8	41,3	44,2	53,6
801 - Bruto-besomming	-	-	881,9	1103,3	936,9	914,1	1025,7
1100 pk Netto-overschot	-	-	89,7	57,6	-91,8	-30,9	5,4
Deel volw.opv.	-	-	59,0	70,6	52,3	54,8	64,2
1101 - Bruto-besomming	-	-	-	-	-	1010,3	1169,2
1500 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-162,5	-125,3
Deel volw.opv.	-	-	-	-	-	56,9	66,8
1501 - Bruto-besomming	-	-	-	-	-	1360,7	1674,1
2000 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-233,8	-79,7
Deel volw.opv.	-	-	-	-	-	62,4	79,7
Arbeidsovereenkomst							
401 - Bruto-besomming	403,2	524,3	663,2	679,3	575,5	495,1	699,0
600 pk Netto-overschot	-7,4	11,3	74,8	24,5	-64,8	-105,1	-63,3
Deel matroos	21,7	24,4	28,3	30,0	27,8	27,3	35,6
601 - Bruto-besomming	-	-	-	-	639,9	637,2	766,4
800 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-136,1	-115,5	-85,3
Deel matroos	-	-	-	-	29,6	30,6	35,1
801 - Bruto-besomming	-	-	-	-	-	843,9	952,6
1100 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-79,2	-73,4
Deel matroos	-	-	-	-	-	35,6	38,7
1101 - Bruto-besomming	-	-	-	-	-	1258,2	1389,5
1500 pk Netto-overschot	-	-	-	-	-	-109,4	-83,7
Deel matroos	-	-	-	-	-	50,2	52,0

1) Voorlopige cijfers.

3. Grote zeevisserij

Na de omvangrijke sanering van de trawlervloot in 1975 bleef in 1976 deze vloot praktisch onveranderd. Er werden twee zijtrawlers buiten dienst gesteld, terwijl één zijtrawler - die eerder door een schipper eigenaar werd geëxploiteerd - aan de grote zeevisserij werd toegevoegd.

De totale aanvoer van de grote zeevisserij is met 15% teruggelopen, voornamelijk als gevolg van een aanzienlijke daling van de aanvoer van rond- en platvis. De aanvoer van haring verminderde met 13%, die van makreel steeg met 9%. De totale aanvoer van aan boord diepgevroren produkten - haring, makreel en vis - steeg nog enigszins.

De besomming van haring was door een gunstig prijsverloop hoger; ook aan makreel werd meer besomd. De aanvoerdaling van rond- en platvis leidde ondanks prijsstijgingen, toch tot een besommingsdaling. De totale besomming van de grote zeevisserij was met dit alles 4% lager dan in 1975.

De gemiddeld kleinere inzet van de grote zeevissersvloot in vergelijking met 1975 en de naar verhouding minder gedaalde totale besomming, leidden tot gemiddeld hogere besommingen per vaartuig. Zowel de kleinere als de grotere vrieshektrawlers ondervonden dank zij de hogere besommingen een verbetering van het nettoresultaat en van het inkomen van de opvarenden. Desalniettemin bleef het nettoresultaat in beide groepen gemiddeld nog negatief. Van de (kleine) groep zijtrawlers alsmede van de groep hektrawlers zonder diepvriesinstallatie zijn geen gegevens vermeld. Beide groepen schepen worden geëxploiteerd in een gering aantal rederijen, waardoor bij publikatie de anonimiteit van de gegevens gevaar loopt.

Tabel 3.1 Overzicht van de vloot van de grote zeevisserij
(per 31 december)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Loggers, seizoenbedrijf	2	-	-	-	-	-	-
Zijtrawlers zonder diep- vriesinstallatie	57	49	45	36	32	8	7
Zijtrawlers met diep- vriesinstallatie	1	1	-	-	-	-	-
Hektrawlers zonder diep- vriesinstallatie	11	11	10	8	8	7	7
Hektrawlers met diep- vriesinstallatie	9	13	17	24	28	29	29
Totaal	80	74	72	68	68	44	43

Gemiddeld motorvermogen in pk	943	1018	1061	1183	1277	1543	1563

Aantal vaartuigen met een motor van:							
200 - 300 pk	2	-	-	-	-	-	-
400 - 500 pk	4	3	2	2	1	-	-
600 - 800 pk	17	14	12	9	9	-	-
801 - 1000 pk	36	33	31	23	18	10	8
1001 - 1200 pk	12	13	14	15	16	11	11
1201 - 1400 pk	8	7	7	6	7	4	5
1401 - 1700 pk	1	2	2	4	3	1	1
2000 - 2300 pk	-	2	4	9	13	17	17
2301 - 3000 pk	-	-	-	-	1	1	1

Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	50	43	40	40	38	31	29
11 - 20 jaar	22	29	31	28	29	13	14
meer dan 20 jaar	8	2	1	-	1	-	-

Bron: Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 3.2 Aanvoer en opbrengst van de grote zeevisserij

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Aanvoer (mln.kg):							
Haring :							
Gezouten	22,3	18,6	22,0	26,1	20,4	21,8	17,4
Diepgevroren	3,3	4,7	9,1	18,0	16,0	24,8	25,6
Vers	5,4	5,7	7,2	8,6	4,4	3,0	0,2
Totaal haring	31,0	29,0	38,3	52,7	40,8	49,6	43,2
Makreel:							
Gezouten	0,9	1,2	2,0	0,9	2,0	1,6	0,9
Diepgevroren	0,7	1,2	2,0	3,3	4,3	10,5	13,3
Vers	3,1	3,6	4,0	4,5	1,7	1,9	1,1
Totaal makreel	4,7	6,0	8,0	8,7	8,0	14,0	15,3
Vis :							
Vers	33,9	32,8	31,9	18,1	19,7	14,4	8,8
Diepgevroren	0,7	0,7	1,7	4,1	4,3	5,7	3,8
Totaal vis	34,6	33,5	33,6	22,2	24,0	20,1	12,6
Totaal	70,3	68,5	79,9	83,6	72,8	83,7	71,1
Opbrengst (mln.gld.):							
Haring :							
Gezouten	29,5	27,9	28,6	34,9	33,1	32,1	29,6
Diepgevroren	4,8	6,6	10,7	22,0	22,3	37,1	43,6
Vers	3,5	3,5	4,4	6,6	2,9	2,4	0,2
Totaal haring	37,8	38,0	43,7	63,5	58,3	71,6	73,4
Makreel:							
Gezouten	0,6	0,9	1,6	0,7	1,8	1,4	0,8
Diepgevroren	0,5	0,6	1,2	2,2	2,5	5,0	6,9
Vers	1,6	1,6	2,0	2,2	0,8	0,6	0,2
Totaal makreel	2,7	3,1	4,8	5,1	5,1	7,0	7,9
Vis :							
Vers	26,4	28,5	33,5	25,3	28,3	16,8	10,9
Diepgevroren	0,3	0,4	0,7	1,7	2,2	3,5	2,5
Totaal vis	26,7	28,9	34,2	27,0	30,5	20,3	13,4
Totaal	67,2	70,0	82,7	95,6	93,9	98,9	94,7

1) Voorlopige cijfers.

Bron: CBS, LEI.

Tabel 3.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de grote zeevisserij (1000 gld.)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Zijtrawlers:							
800 - 1000 pk							
bordentrawl-							
visserij:							
Brutobesomming	953,5	984,2	972,0	1094,1	1313,4	931,1	-
Netto-overschot	+ 3,8	-60,1	-108,1	-147,8	-152,1	-406,6	-
Inkomen matroos	21,9	22,1	23,6	27,6	31,4	31,0	-
Vrieshektrawlers:							
1180 - 1320 pk:							
Brutobesomming	1620,5	1540,8	1586,8	1782,5	1874,7	1614,7	2101,3
Netto-overschot	+192,3	+ 35,0	+ 44,3	- 18,3	-130,1	-280,6	-109,0
Inkomen matroos	29,0	28,3	31,5	34,6	37,0	36,8	43,2
2000 - 2300 pk:							
Brutobesomming	-	-	-	2965,1	2945,2	2775,6	3185,1
Netto-overschot	-	-	-	+329,8	+121,3	-171,1	-97,7
Inkomen matroos	-	-	-	47,6	48,0	49,4	55,6

1) Voorlopige cijfers

4. Garnalenvisserij

Onder druk van de - zoals zal blijken - weinig rooskleurige rentabiliteitssituatie van de garnalenvisserij in 1976 blijkt een deel van de garnalenvloot weer te zijn afgevlod. Per saldo daalde het aantal schepen met garnalenvisserij als hoofdbedrijf van 173 per eind 1975 tot 156 een jaar later, een vermindering derhalve van 17 eenheden. Deze achteruitgang van de vloot werd voornamelijk bereikt door overgang op de kleine zeevisserij als hoofdbedrijf en in mindere mate door het uit de vaart nemen of naar het buitenland verkopen van garnalenkotters.

De totale aanvoer van consumptiegarnalen, 6511 ton, was ruim 100 ton hoger dan in 1975. Door een versterkte concurrentie uit West-Duitsland - waar de aanvoer een ongekende omvang bereikte - bleef in Nederland liefst ruim 1500 ton onverkocht en werd diensgevolge doorgedraaid. Deze doordraai is mede zo groot geweest door een relatief hoge minimumprijs en de mogelijkheid van West-Duitse vissers om bij de ruime vangsten beneden die prijs redelijke besommingen te verkrijgen. Aan de minimumprijsregeling op EEG-basis werd door de West-Duitsers niet medegewerkt.

De verkochte aanvoer - door de doordraai 20% minder dan in 1975 - bracht door dezelfde oorzaken een aanzienlijk lagere prijs op, zodat de besomming met 15,6 miljoen gulden 37% lager was dan in 1975.

De gemiddelde besomming per schip was dan ook in alle groepen lager dan in 1975, ondanks de vlootinkrimping. Bij de Wieringers was de daling het geringst; tegenover de algemeen negatieve netto-resultaten werd in deze groep zelfs nog gemiddeld een nettooverschot gerealiseerd. Bij de beoordeling van het verloop van de besommingen moet overigens wel in gedachten worden gehouden dat deze alleen de opbrengst van de verkochte aanvoer betreffen. Toeslagen uit opvangfondsen - gedeeltelijk uit EEG-fondsen gefinancierd - zijn daarin niet begrepen, doch met de kosten verrekend.

De inkomens van de opvarenden zijn algemeen gedaald, hoewel niet in de mate als zou overeenkomen met de besommingsdaling. Dit laatste werd veroorzaakt door enerzijds een wederom langzaam teruglopende gemiddelde bemanning op de schepen en anderzijds het mederekenen van de toeslag uit opvangfondsen bij de deelberekening.

Tabel 4.1 Overzicht van de vloot van de garnalenvisserij

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Per 31 december:							
Aantal vaartuigen waarvoor de garnalenvisserij hoofdbedrijf was:							
Noord	131	116	103	111	119	135	118
Zuid	33	29	28	32	37	38	38
Totaal	164	145	131	143	156	173	156

Gemiddeld motorvermogen	157pk	159pk	155pk	159pk	169pk	184pk	176pk
-----							
Aantal vaartuigen met een motor van:							
1 - 79 pk	20	15	9	9	8	7	7
80 - 150 pk	77	73	69	72	70	70	64
meer dan 150 pk	67	57	53	62	78	96	85

Aantal vaartuigen met een ouderdom van:							
0 - 10 jaar	51	34	22	18	16	14	15
11 - 20 jaar	23	34	27	38	50	62	49
meer dan 20 jaar	90	77	82	87	90	97	92

1) Voorlopige cijfers.

Bron: Directie van de Visserijen; CBS; Scheepvaartinspectie; LEI.

Tabel 4.2 Aanvoer en opbrengst van consumptiegarnalen 1)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976
Zoute garnalen:							
Aanvoer (ton)	3644	1952	2109	2338	3025	2834	3766
Af: doordraai (ton)	107	31	2	9	21	69	709
Verkocht (ton)	3537	1921	2107	2329	3004	2765	3057
Gem. prijs (ct.kg)	252	361	442	384	340	445	322
Opbrengst (1000 gld.)	8900	6925	9307	8950	10204	12308	9836
Flauwe garnalen:							
Aanvoer (ton)	3746	2350	1790	2823	3179	3568	2745
Af: doordraai (ton)	148	28	4	50	87	230	842
Verkocht (ton)	3598	2322	1786	2773	3092	3338	1903
Gem. prijs (ct.kg)	214	271	359	290	292	370	304
Opbrengst (1000 gld.)	7709	6291	6417	8039	9021	12352	5778
Totaal:							
Aanvoer (ton)	7390	4302	3899	5161	6204	6402	6511
Af: Doordraai (ton)	255	59	6	59	108	299	1551
Verkocht (ton)	7135	4243	3893	5102	6096	6103	4960
Gem. prijs (ct.kg)	233	311	404	333	315	404	315
Opbrengst (1000 gld.)	16609	13216	15724	16989	19224	24660	15614

1) Inclusief rode steurgarnalen.

Bron: Produktschap voor Vis en Visprodukten.

Tabel 4.3 Bedrijfsresultaten per vaartuig van de garnalenvisserij (1000 gld.)

	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976 1)
Zuid (Breskens)							
80 pk en meer							
Brutobesomming	126,3	148,6	136,1	168,4	150,0	165,4	149,7
Netto-overschot	+9,0	+13,4	+0,1	+1,9	-11,6	-18,5	-33,7
Deel volw.opvarende	16,2	19,0	17,5	20,9	17,6	20,7	19,7
Zuid (Arnemuiden)							
80 pk en meer							
Brutobesomming	168,7	146,2	146,8	223,6	200,6	237,8	205,8
Netto-overschot	+13,2	+7,1	+14,4	+33,3	+4,4	-13,8	-29,8
Deel volw.opvarende	20,9	18,8	16,7	25,9	22,6	26,2	26,4
Zuid (Goedereede)							
80 pk en meer							
Brutobesomming	-	-	-	-	-	-	180,6
Netto-overschot	-	-	-	-	-	-	-30,4
Deel volw.opv.	-	-	-	-	-	-	25,8
Noord (Wieringen)							
75 pk en meer							
Brutobesomming	180,0	149,3	178,8	204,6	197,1	239,9	224,8
Netto-overschot	+7,5	-1,5	+3,0	+21,1	-2,8	+11,0	+4,7
Deel volw.opvarende	21,7	21,1	27,2	35,8	30,5	36,6	36,5
Noord (Harlingen)							
60 pk en meer							
Brutobesomming	125,6	81,3	125,0	123,3	104,7	139,0	69,9
Netto-overschot	+6,2	-9,2	+13,9	+11,0	-6,7	+6,6	-14,4
Deel volw.opvarende	15,7	12,2	18,6	19,7	20,7	28,1	16,7
Noord (Zoutkamp)							
45 pk en meer							
Brutobesomming	84,6	77,0	108,2	76,1	100,5	111,2	56,0
Netto-overschot	+6,0	+0,6	+5,0	-5,2	-7,5	-6,8	-24,3
Deel volw.opvarende	12,6	11,9	17,4	12,9	15,2	19,0	13,5
Noord (Termunten)							
60 pk en meer							
Brutobesomming	69,4	66,0	133,2	116,9	110,4	153,4	79,3
Netto-overschot	-4,6	-11,3	+16,9	+7,1	-5,5	+4,0	-16,8
Deel volw.opvarende	12,1	12,3	19,0	16,4	14,6	22,0	14,2
Gemiddeld Nederland 2)							
Brutobesomming	129,5	109,7	141,1	147,3	143,7	179,6	137,4
Netto-overschot	+5,4	-2,1	+8,1	+9,5	-5,3	+2,1	-15,0
Deel volw.opvarende	17,0	16,1	20,5	22,4	19,5	27,2	22,9

1) Voorlopige cijfers.

2) Alleen vaartuigen welke (nagenoeg) volledig in de vaart waren.

5. Totaalresultaat per tak van visserij

Zoals reeds enkele jaren gebruikelijk, zijn per tak van visserij de gegevens ten aanzien van opbrengsten, kosten en netto-resultaten geaggregeerd naar totalen per bedrijfstak.

Voor de kleine zeevisserij is een stijging van de totale besomming, ondanks hogere kosten, gepaard gegaan met een verbetering van het netto-resultaat. De definitief berekende cijfers over 1975 waren reeds gunstiger dan die in 1974, in tegenstelling tot hetgeen de voorlopige cijfers lieten zien. Het vrij belangrijke verschil tussen de voorlopige en de definitieve calculatie over 1975 vindt zijn oorzaak in een herberekening van afschrijving en rente (zie ook het hoofdstuk "Kleine Zeevisserij" en de bijlage). Een en ander geeft dus sinds het jaar 1974 een geleidelijke verbetering te zien, die uiteraard mede het gevolg is geweest van een vlootvermindering. Deze vermindering is echter, dat laten de cijfers over het gemiddeld in de vaart zijnde motorvermogen - 318.000 in 1974, 335.000 in 1975 en 323.000 in 1976 - duidelijk zien, nog slechts van bescheiden aard geweest. Eerst in 1977 zullen de saneringsmaatregelen die hebben geleid tot het uit de vaart nemen van een deel van de vloot aan het einde van 1976, voor de volle 100% meewerken; de kleine zeevissersvloot had aan het begin van 1977 een motorvermogen dat weinig minder was dan 300.000 pk. Wel moet worden geconstateerd, dat de doelstelling - een vermindering met 60.000 pk (ca. 20%) van het motorvermogen van de vloot - niet is bereikt.

Voor de grote zeevisserij heeft de vermindering van de vlootinzet in 1976, vooral als gevolg van de saneringsmaatregelen eind 1975, geleid tot een verbetering van het netto-resultaat bij overigens een kleine daling van de totale besomming.

De ongunstige gang van zaken in de garnalenvisserij komt duidelijk tot uiting in een aanzienlijk verslechterd netto-resultaat: een tekort van 1,8 miljoen gulden, tegenover nog een overschot van 0,3 miljoen in 1975.

Het is duidelijk dat de genoemde verliezen in principe de continuïteit van de ondernemingen, bij gebrek aan middelen ter vervanging van de schepen, te zijner tijd in gevaar brengen. De realiteit van dit gevaar hangt uiteraard in sterke mate samen met toekomstige ontwikkelingen, waarop hier niet kan worden ingegaan.

In de situatie op korte termijn kan een berekening op kasbasis inzicht geven. Deze ontstaat door alle kosten, die geen uitgaven zijn - deel van de eigenaars, afschrijvingen, rente totale vermogen - uit de calculatie te lichten en daartegenover in de beschouwing te betrekken die uitgaven welke als zodanig niet in de kosten zijn gecalculeerd: aflossing en rente van het geleende vermogen en in principe de privé-uitgaven van de eigenaars in ruime zin, inclusief belastingen e.d.

Een dergelijke berekening voor de kleine zeevisserij als totaliteit is gegeven in tabel 5.2, met dien verstande, dat onder de uitgaven niet zijn begrepen de privé-uitgaven van de eigenaars. Het saldo moet derhalve mede dienen ter dekking van deze uitgaven.

Het eindresultaat van deze berekeningen is belangrijk gunstiger dan dat van de bedrijfseconomische berekeningen. Zelfs in het ongunstigste jaar tot nu toe - 1975 - wordt nog een positief saldo becijferd. Indien de totale privé-uitgaven van de gezamenlijke eigenaars binnen dit saldo kunnen blijven zijn voor de groep als totaliteit geen liquiditeitsmoeilijkheden te voorzien, met name door de verbetering die in 1976 optrad. Dit zal echter zeer waarschijnlijk niet voor alle afzonderlijke eigenaars hebben golden: de bedrijfsresultaten liepen onderling namelijk sterk uiteen, waardoor het vrijwel zeker is dat een aantal eigenaars de eindjes moeilijk of niet aan elkaar heeft kunnen knopen.

Overigens is bij de gegeven opstelling op kasbasis geen rekening gehouden met in 1976 eventueel opgetreden wijzigingen in de krediettermijn van handelscrediteuren, noch in die van de aflossingen op bestaande leningen. Mogelijkheden tot verlenging van deze termijnen kunnen enige verlichting in de liquiditeits sfeer brengen. Voor wat betreft de handelscrediteuren zou dit betekenen een toeneming van het kortlopend krediet, hetgeen slechts zeer tijdelijk en van relatief geringe betekenis kan zijn. Voor de verlenging van de termijn van aflossing op leningen geldt de verbetering in de kaspositie uiteraard op wat langere termijn.

Hoewel een bedrijfseconomische resultatenrekening het kompas moet zijn waarop op langere termijn moet worden gevaren, kan in een periode met ongunstige resultaten die naar verwachting niet te lang zal duren, een bedrijfsbeleid, afgestemd op het kassaldo mogelijk en zelfs wenselijk zijn. Op deze wijze kan beoordeeld worden of de exploitatie voldoende ruimte biedt om het dal door te komen naar een rooskleuriger toekomst, waarin dan liefst de in de ongunstige tijd niet verdiende afschrijvingen worden "ingehaald".

Naast dit tijdelijk legitiem te achten beleid voor de gehele bedrijfstak kunnen nog een aantal speciale gevallen worden onderscheiden. Vooreerst kan in de kleine zeevisserij de nog steeds bestaande wanverhouding tussen de vlootomvang en de vangstmogelijkheden aanleiding zijn om bij vervanging genoeg te nemen met een kleiner schip. Dit zou betekenen dat niet de gehele bedrijfseconomische afschrijving, die immers gericht is op de materiële vervanging van het schip door een identiek exemplaar, behoeft te worden goedge maakt. Het bedrijfsbeleid kan zich dan afspiegelen aan een overeenkomstig mildere norm, die de kasbasis gaat benaderen.

Vervolgens zijn daar, om in de sfeer van de capaciteitsvermindering van de vloot te blijven, de "blijvende wijkers": ondernemers die op grond van leeftijd en gebrek aan opvolger in het bedrijf geen behoefte meer hebben aan vervanging van het schip. Zij zullen te zijner tijd - een tijdstip dat afhangt van leeftijd en

verwachtingen ten aanzien van al of niet gunstige beëindigingsmogelijkheden - de bedrijfstak uitstappen en kunnen genoegen nemen met een redelijke oudedagsvoorziening uit eerder verrichte besparingen en de liquidatie-opbrengst. Voor dezen is een berekening op bedrijfseconomische grondslag onnodig, deze is immers gericht op de continuïteit van de onderneming. Een resultatenoverzicht op kasbasis betekent voor hen veelal voldoende informatie.

Tenslotte geldt nog de volgende overweging. Bedrijven die het schip hebben gefinancierd met een zeker percentage vreemd vermogen - en dat komt zoals bekend in de kleine zeevisserij menigmaal voor - hebben voor dat deel van de aanschaffings- en dus nieuwwaarde van het schip de gevolgen van de inflatie afgewenteld op de geldgever. Die vraagt hiervoor weliswaar een hogere rente, maar deze is bij een calculatie op kasbasis volledig in de uitgaven in rekening gebracht. De jaarlijkse aflossingen op de leningen blijven nominaal gelijk, terwijl de afschrijvingen jaarlijks worden aangepast aan de gestegen aanschaffingskosten van nieuwe schepen. Er ontstaat daardoor een jaarlijks groeiend verschil tussen de aflossingen en het met deze aflossingen corresponderende deel van de afschrijving. Dit verschil, dat zijn oorsprong vindt in de vermogenssfeer en dat bij het bedrijfseconomisch resultaat kan worden betrokken, kan in het geval van een relatief sterk oplopend prijsniveau een aanzienlijk gunstiger beeld geven. Hierbij moet evenwel op langere termijn worden gelet op de mogelijkheden om bij vervanging van het schip eenzelfde percentage vreemd vermogen aan te trekken. Zijn deze, vooral in gevallen met een "zware" financiering, niet waarschijnlijk, dan is het ook niet reëel het gehele verschil tussen bedrijfseconomische afschrijving en nominale aflossing (de zogenaamde financieringswinst) voor het met vreemd vermogen gefinancierde deel van de investering bij de beoordeling van het bedrijfseconomisch resultaat te betrekken.

Samenvattend kan worden gesteld dat het in de huidige situatie verantwoord is af te wijken van het uitsluitend gebruik van bedrijfseconomische calculaties op basis van vervangingswaarde bij de beoordeling van de resultaten. Dit neemt uiteraard niet weg, dat nationaal-economisch een bedrijfstak onder normale omstandigheden als geheel bedrijfseconomisch "rond" moet draaien om de continuïteit niet in gevaar te brengen. Om deze reden zullen steeds bedrijfseconomische calculaties moeten worden gemaakt, ook al wordt - met name op het niveau van het individuele bedrijf - incidenteel de calculatie op kasbasis (mede) als richtsnoer gebruikt.

Tabel 5.1 Totaalresultaat Nederlandse zeevisserij 1972-1976 (miljoenen guldens)

	1972	1973	1974	1975	1976
	def.	def.	def.	def.	voorl.
KLEINE ZEEVISSERIJ					
Aantal schepen	463	471	465	423	382
Motorvermogen (1000 pk)	227	266	318	335	323
Aantal opvarenden	2253	2360	2358	2126	1903
Aanvoer (mln.kg)	111,8	107,7	113,4	112,5	106,1
Besomming 1)	217,0	268,0	267,6	281,6	304,9
Non-factorkosten	99,5	135,2	182,0	179,7	190,2
Netto toegevoegde waarde	117,5	132,8	85,6	101,9	114,7
Waarvan: Rente	10,6	15,8	24,0	29,5	27,7
Loon/soc. lasten	85,9	103,5	90,7	93,6	100,4
Nettoresultaat	+21,0	+13,5	-29,1	-21,2	-13,4
GROTE ZEEVISSERIJ					
Aantal schepen	73	70	68	56	44
Motorvermogen (1000 pk)	76	78	84	77	68
Aantal opvarenden	865	850	826	703	595
Aanvoer (mln.kg)	79,9	83,6	72,8	83,7	71,1
Besomming	82,7	95,6	93,9	98,9	94,7
Non-factorkosten	47,3	56,7	61,4	66,1	58,4
Netto toegevoegde waarde	35,4	38,9	32,5	32,8	36,3
Waarvan: Rente	4,0	5,4	7,0	8,4	8,3
Loon/soc. lasten	30,6	35,6	35,0	37,7	35,2
Nettoresultaat	+0,8	-2,1	-9,5	-13,3	-7,2
GARNALENVISSERIJ					
Aantal schepen	138	137	150	165	165
Motorvermogen (1000 pk)	22	22	25	29	30
Aantal opvarenden	372	346	389	415	401
Aanvoer (mln.kg)	4,2	5,6	6,9	7,0	6,7
Besomming 1)	16,1	17,8	20,1	25,5	16,4
Non-factorkosten	6,9	7,4	10,3	12,2	8,8
Netto toegevoegde waarde	9,2	10,4	9,8	13,3	7,6
Waarvan: Rente	0,8	0,9	1,4	1,6	1,5
Loon/soc. lasten	7,5	8,3	9,0	11,4	7,9
Nettoresultaat	+0,9	+1,2	-0,6	+0,3	-1,8
TOTAAL ZEEVISSERIJ					
Aantal schepen	674	678	683	644	591
Motorvermogen (1000 pk)	325	366	427	441	421
Aantal opvarenden	3490	3556	3573	3244	2899
Aanvoer (mln.kg)	195,9	196,9	193,1	203,2	183,9
Besomming 1)	315,8	381,4	381,6	406,0	416,0
Non-factorkosten	153,7	199,3	253,7	258,0	257,4
Netto toegevoegde waarde	162,1	182,1	127,9	148,0	158,6
Waarvan: Rente	15,4	22,1	32,4	39,5	37,5
Loon/soc. lasten	124,0	147,4	134,7	142,7	143,5
Nettoresultaat	+22,7	+12,6	-39,2	-34,2	-22,4

1) In 1976 incl. nevenopbrengsten ad f 0,9 mln. voor de kleine zeevisserij en f 0,2 mln. voor de garnalenvisserij.

Tabel 5.2 Bedrijfsresultaten van de kleine zeevisserij, bedrijfseconomisch en op kasbasis (mln.gld.)

	1972	1973	1974	1975 1)	1976 2)
Besomming	217,0	268,0	267,6	281,6	304,9
Afleveringskosten	15,1	17,9	17,7	17,1	21,5
Overige variabele kosten	34,7	52,5	77,9	79,1	91,1
Vaste kosten (excl. afschr. rente)	22,9	29,8	32,9	36,8	32,6
Bruto toegevoegde waarde	144,3	167,8	139,1	148,6	159,7
Bedrijfseconomisch resultaat					
Bruto toegevoegde waarde	144,3	167,8	139,1	148,6	159,7
Afschrijving	26,8	35,0	53,5	46,7	45,0
Netto toegevoegde waarde	117,5	132,8	85,6	101,9	114,7
Rente totale vermogen	10,6	15,8	24,0	29,5	27,7
Arbeidsopbrengst	106,9	117,0	61,6	72,4	87,0
Waarvan: deel/soc. lasten	85,9	103,5	90,7	93,6	100,4
Nettoresultaat	+21,0	+13,5	-29,1	-21,2	-13,4
Resultaat op kasbasis					
Bruto toegevoegde waarde	144,3	167,8	139,1	148,6	159,7
Deel/s.l.niet-eigenaars	59,5	72,6	63,9	65,7	66,2
Rente leningen	7,0	10,3	17,0	19,6	20,6
Aflossing leningen	12,0	13,0	21,0	29,0	33,0
Saldo op kasbasis	65,8	71,9	37,2	34,3	39,9
Idem, gemiddeld per eigenaar (1000 gld.)	94,7	101,7	53,3	50,7	61,5

1) Resultaat op kasbasis: voorlopige cijfers.

2) Voorlopige cijfers.

Summary

The Dutch sea-going fishing fleet underwent a further reduction. Especially a number of cutters of the near water fleet were taken out of action, mostly as a result of government measures providing scrapping premiums.

Total landings decreased 18 per cent, mostly resulting from lower output out of mussel-farming. Landings of middle water, near water and shrimp fishing were 9 per cent lower. Total proceeds of middle water fishing fell 4 per cent, those of near water fishing rose 8 per cent and shrimp fishing yielded 36 per cent lower proceeds.

Both trawlers of the middle water fleet and cutters of the near water fleet earned higher average proceeds per vessel resulting in less unfavourable net income. Operations of the shrimp fleet yielded very unfavourable results.

Except shrimp fishing the reorganization of the fleet and the rather favourably rising fish prices could cope successfully with rising costs. As for shrimp fishing the very large landings of Western German shrimps prevented profitable operations.

Bijlage 1. Wijziging in de methode van berekening van afschrijving en rente in de kleine zeevisserij

Zoals bekend worden in het onderzoek naar de bedrijfsresultaten van de kleine zeevisserij de posten afschrijving en rente bepaald op basis van de actuele nieuwwaarde van schip en motor. Hierbij werd om praktische redenen niet uitgegaan van de vroegere aanschaffingsprijs van het schip - in de loop der jaren uiteraard aan te passen aan het actuele prijsniveau - doch van vaste bedragen per ton en per pk. Deze werden elk jaar aangepast aan het (stijgend) prijsniveau van de bouwkosten.

Deze vaste bedragen per ton en per pk zijn periodiek getoetst aan de ontwikkeling van de reële bouwrijzen van in de vaart gekomen kotters; tot voor kort bestond er uit dien hoofde geen aanleiding om het systeem te wijzigen. Na het beschikbaar komen van gegevens over de bouwkosten van de nieuwste generatie grote kotters bleek echter met name voor die grote schepen dat de vaste bedragen tot te hoge cijfers leiden. Een nadere toetsing bracht aan het licht dat de bouwkosten degressief bleken te zijn, met andere woorden dat de bouwkosten per ton lager waren naarmate het schip groter werd. Aangezien eerst in 1975 een flink aantal schepen van het grotere type het gehele jaar in de vaart was, beïnvloedde in dat jaar de overschatting van de bouwkosten - en daarmee van de kosten voor afschrijving en rente - voor het eerst de resultatenrekening in ongunstige zin.

Aan de hand van bovengenoemde toetsing is een nieuwe richtlijn aangehouden, waarbij de bedragen per ton ook degressief zijn vastgesteld. Daardoor zijn vrij aanzienlijke verschillen met de oude berekening over 1975 ontstaan, omdat bij de bepaling van de voorlopige cijfers nog geen inzicht bestond in de bouwkosten van de nieuwste schepen.

De verandering van de methode van berekening van de nieuwwaarde is aangepast om ook twee, op het eindresultaat veel minder van invloed zijnde, wijzigingen aan te brengen in de berekeningswijze van afschrijving en rente.

In de eerste plaats was de afschrijving voorheen gebaseerd op een vast percentage van de actuele nieuwwaarde gedurende het eerste 1/3 part van de levensduur en een eveneens vast, doch lager percentage daarna. Het blijkt juister, ook al om de plotselinge terugval van het afschrijvingsbedrag omstreeks 1/3 van de levensduur te vermijden, een regelmatig dalend percentage toe te passen.

In de tweede plaats werd de rente bepaald door het rentepercentage toe te passen op het gemiddeld geïnvesteerde vermogen (= omstreeks 45% van de nieuwwaarde) gedurende de gehele levensduur. Beter bij de praktijk aangepast is de nieuwe werkwijze waarbij de rente is berekend door het rentepercentage te nemen van de boekwaarde op basis van actuele nieuwwaarde.

De consequenties van de nieuwe wijze van berekening op het eindresultaat zijn weergegeven in de volgende tabel.

Consequenties voor de bedrijfsresultaten van de kleine zeevisserij in 1975 van een wijziging in het stelsel van berekening van afschrijving en rente (x 1000 gld.)

	Afschrijving		Rente		Nettoresultaat	
	oud	nieuw	oud	nieuw	oud	nieuw
201- 300 pk						
Maatschap Noord	26,1	30,8	21,1	16,4	-15,0	-15,0
401- 600 pk						
Maatschap Noord	84,3	67,3	47,0	40,3	-37,9	-14,2
Maatschap Zuid	73,0	58,7	39,8	36,7	-30,9	-13,5
Arbeidsovereenkomst	75,0	63,0	52,1	29,9	-139,3	-105,1
601- 800 pk						
Maatschap Noord	131,5	97,5	59,5	57,9	-112,1	-76,5
Maatschap Zuid	114,9	85,5	56,8	52,0	-66,2	-32,0
Arbeidsovereenkomst	190,7	117,9	68,6	56,8	-200,1	-115,5
801-1100 pk						
Maatschap Noord	228,6	148,8	83,0	93,4	-145,1	-75,7
Maatschap Zuid	204,2	143,8	77,3	94,0	-74,6	-30,9
Arbeidsovereenkomst	256,4	158,5	81,4	94,9	-163,6	-79,2
1101-1500 pk						
Maatschap Noord	366,5	223,8	108,8	151,2	-153,9	-53,6
Maatschap Zuid	352,9	215,2	106,7	133,7	-273,2	-162,5
Arbeidsovereenkomst	369,2	228,0	109,4	158,9	-201,1	-109,4
1501-2000 pk						
Maatschap Noord	471,3	284,9	132,5	186,4	-266,6	-134,1
Maatschap Zuid	511,2	315,5	146,9	212,7	-363,7	-233,8
Totaal kleine zeevisserij (mln.gld.)	69,5	46,7	26,2	29,5	-40,7	-21,2